

**UCHWAŁA NR XXVI/247/2021  
RADY GMINY WILKOWICE**

z dnia 27 stycznia 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wilkowice  
na lata 2021-2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) w związku z art. 176 ust. 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 821).

**Rada Gminy Wilkowice  
uchwala, co następuje:**

- § 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wilkowice na lata 2021-2023 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wilkowice.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

  
mgr Marcin Kwiatek

**Gminny Program wspierania rodziny w Gminie Wilkowice  
na lata 2021-2023**

## SPIS TREŚCI

### WPROWADZENIE

- I. Podstawa prawna.
- II. Organizacja wspierania rodziny.
  1. Zadania gminy.
  2. Zadania powiatu.
- III. Diagnoza sytuacji rodziny.
  1. Charakterystyka Gminy Wilkowice.
  2. Diagnoza społeczna w zakresie wspierania rodziny.
  3. Analiza SWOT.
- IV. Realizacja programu.
  1. Adresaci programu.
  2. Cel główny i cele szczegółowe programu.
  3. Realizatorzy programu.
  4. Finansowanie programu.
  5. Przewidywane efekty realizacji programu.
  6. Monitoring programu.

## Wprowadzenie

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z tą ustawą do zadań gminy określonych w art. 176 ust. 1 należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wsparcia rodziny. *Zadaniem programu jest tworzenie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.*

Program ma na celu podjęcie działań interdyscyplinarnych wspierania rodzin poprzez tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

### I. Podstawy prawne działań zawartych w Programie.

Podstawy prawne działań ujętych w Programie korespondują z kierunkami działań przyjętymi w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

### II. Organizacja wspierania rodziny.

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, która jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Rodzina dziecka wpływa na jego osobowość, życie i rozwój. Jest miejscem, w którym dziecko doświadcza swoich pierwszych kontaktów z otoczeniem, zaczyna poznawać i rozumieć wartości społeczne. Rodzina to także najbliższe człowiekowi środowisko życia, najbliższa mu grupa, która może, a właściwie powinna wzbogacać jego życie, zaspokajając podstawowe potrzeby biologiczne, psychiczne, materialne, dając poczucie bezpieczeństwa, zadowolenie i psychiczne oparcie. Rodzina poprzez różnorodne oddziaływania opiekuńcze i wychowawcze, przyczynia się do fizycznego, psychicznego i społecznego rozwoju dziecka. Dzięki tym oddziaływaniom przygotowuje je do samodzielnego życia w społeczeństwie. Równocześnie rodzina przekazuje dziecku wartości, normy, wzory zachowań i obyczaje kulturowe społeczeństwa, do którego przynależy.

W dzisiejszych czasach problem różnorodnych zagrożeń z jakimi spotyka się rodzina jest zagadnieniem bardzo niepokojącym. Zaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych staje się często trudne do zrealizowania. Bezrobocie, wzrost kosztów utrzymania sprawia, iż coraz więcej rodzin boryka się z trudnościami finansowymi. Załamania, depresje rodziców i opiekunów związane z brakiem pracy i środków na utrzymanie, mają bardzo negatywny wpływ na dzieci, powodują tym samym osłabienie więzi rodzinnych oraz ich dysfunkcje.

Fala różnorodnych zjawisk patologicznych w tym właśnie bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm, narkomania, choroby i niepełnosprawność przyczyniają się do powstawania wielu sytuacji konfliktowych, których negatywne skutki najbardziej dotyczą dzieci.

Mając na celu skuteczne przeciwdziałanie pojawianiu się kryzysów i narastaniu problemów w rodzinach konieczne jest utworzenie profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego i wsparcia rodzin. Stworzenie możliwości pomocy rodzinie w rozwiązywaniu bieżących problemów pojawiających się na poszczególnych etapach życia rodzinnego może zapobiec narastaniu i pogłębianiu się dysfunkcji i wykluczeniu społecznemu rodziny.

Trudna sytuacja społeczno–ekonomiczna powoduje to, że ustawodawca nakłada na samorządy terytorialne obowiązek wypracowania nowego interdyscyplinarnego i efektywnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i przy jej aktywnym zaangażowaniu, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tu o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny), zmierzający do przywrócenia naturalnych więzi i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny mają za zadanie wspomaganie i wspieranie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jednym z nowych rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudniania asystentów rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rolą asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez

wzbudzanie ich wiary we własne siły, podniesienie samooceny. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny poprzez indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Należy podkreślić iż rolą asystenta rodziny nie jest przejmowanie działań za rodzinę, ale wspieranie jej w wykonywaniu określonych obowiązków, ukierunkowanie na działania w taki sposób, by przyniosły one zamierzone rezultaty.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa określa podział kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

### 1. Zadania gminy.

Do zadań własnych gminy w zakresie pieczy zastępczej należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny, tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.

Finasowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zapewnia się następujące wsparcie:

- analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą, przy aktywnym jej uczestnictwie, z uwzględnieniem jej zasobów. W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie.

Zadaniem wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zatrudnienie Asystenta rodziny. Asystent rodziny ma za zadanie:

- 1) opracować i realizować plan pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracować, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielać pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielać pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych i psychologicznych;
- 5) udzielać pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 6) wspierać aktywności społeczne rodzin;
- 7) motywować członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 8) udzielać pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;

- 9) motywować do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 10) udzielać wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 11) podejmować działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 12) prowadzić indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci;
- 13) realizować zadania określone w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- 14) prowadzić dokumentację dotyczącą pracy z rodziną;
- 15) dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 16) monitorować funkcjonowanie rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzać, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpracować z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpracować z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rolą asystenta jest praca z rodziną, która wymaga wsparcia zewnętrznego, w związku z zagrożonym dobrem małoletnich dzieci. Asystent rodziny nie powiela pracy pracownika socjalnego tylko realizuje zadania narzucone ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Koniec pracy asystenta z rodziną następuje wówczas gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

#### ASYSTENT RODZINY realizacja w 2019 r. i 2020 r.

Rok	2019	2020
Liczba asystentów rodziny	2	1
Liczba rodzin objętych wsparciem	18	16
Koszt realizacji zadania – ogółem	116.458,08	80.005,57
Koszt realizacji zadania – dotacja w ramach projektu partnerskiego	80.718,27	44.272,04
Koszt realizacji zadania – środki własne	35.739,81	35.733,53
Koszt realizacji zadania – dotacja z budżetu państwa	0,00	1.700,00

Źródło: dane GOPS w Wilkowicach

## 2. Zadania powiatu.

Do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia, tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa, wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich, prowadzenie rejestru danych: zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,

Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu, pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Ponadto do zadań powiatu należy realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wspierania rodzin, finansowanie pobytu w pieczy zastępczej małoletnich cudzoziemców, finansowanie wydatków związanych z dowozem do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, a także związanych z odwiezieniem dziecka, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na czas określony, jeżeli sposób i zasady pokrycia kosztów powrotu dziecka nie wynikają z orzeczenia lub informacji sądu lub innego organu państwa obcego, średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka oraz świadczeń pieniężnych, pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne dotyczących małoletnich umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, finansowanie dodatków.

Formami pieczy zastępczej są: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne oraz Rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie: placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Dzieci w pieczy zastępczej umieszczane są na podstawie orzeczenia sądu. Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie w szczególności:

- traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,
- zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych,
- zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań,
- zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne,
- zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka
- umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej.

Za dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki (wydatki na opiekę i wychowanie dziecka przyznawane przez powiat):

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

#### ODPŁATNOŚĆ ZA DZIECI POZOSTAJĄCE W PIECZY ZASTĘPCZEJ w 2019 r.

Rok	2019	2020
Liczba dzieci	19	26
Liczba dzieci umieszczonych w spokrewnionych rodzinach zastępczych	11	12
Liczba dzieci umieszczonych w niespokrewnionych rodzinach zastępczych	2	2
Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	6	12
Koszt realizacji zadania – ogółem	<b>76 838,91</b>	<b>153 313,53</b>

Źródło: dane GOPS w Wilkowicach

### III. Diagnoza.

#### 1. Charakterystyka Gminy Wilkowice.

Gmina Wilkowice ma charakter wiejski, położona jest w południowej części województwa śląskiego, w granicach administracyjnych powiatu bielskiego. Malowniczo usytuowana na pograniczu Beskidu Śląskiego i Małego oraz Kotliny Żywieckiej, zajmuje powierzchnię 34 km<sup>2</sup>.

W granicach terytorialnych gminy znajdują się trzy sołectwa: Wilkowice, Bystra i Mieszna.

Gmina Wilkowice jest gminą atrakcyjną pod względem turystycznym i rekreacyjno-wypoczynkowym. Na terenie Gminy funkcjonują 3 schroniska z miejscami noclegowymi – na Magurce, Szyndzielni i Klimczoku. Ponadto istnieją kwatery prywatne oraz domy i ośrodki wczasowe dysponujące miejscami noclegowymi.

Zdrowotną opiekę mieszkańcom gminy zapewniają 2 przychodnie podstawowej opieki medycznej. Na terenie Gminy działają dwa szpitale. W Bystrej znajduje się szpital specjalistyczny Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii oraz Szpital Kolejowy w Wilkowicach-Bystrej.

W gminie funkcjonują dwa przedszkola publiczne, cztery szkoły podstawowe oraz zespół szkolno-przedszkolny. Gmina nie posiada żadnej placówki edukacyjnej z programem wykraczającym poza szkoły podstawowe. Oprócz szkolnych bibliotek na terenie Gminy znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Wilkowicach oraz jej dwie filie w Bystrej i Miesznej.

Ważną rolę odgrywa Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”, znajdujący się w Bystrej, a posiadający swoje placówki - filie w Wilkowicach i Miesznej.

Sytuacja społeczno-demograficzna w Gminie Wilkowice jest wyznacznikiem kierunków działania zmierzających do poprawy sytuacji mieszkańców.

Według danych statystycznych na koniec roku 2018 r. liczba ludności w Gminie Wilkowice wynosiła 13371 osób z czego 6890 stanowiły kobiety. Poszczególne dane statystyczne zaprezentowane są poniżej w tabelce.

ROK	2016	2017	2018
<b>OGÓŁEM w tym:</b>	<b>13 297</b>	<b>13 303</b>	<b>13 371</b>
KOBIETY	6872	6864	6890
MĘŻCZYŻNI	6425	6439	6481
<b>WIEK PRZEDPRODUKCYJNY (14 lat i mniej) w tym:</b>	<b>2238</b>	<b>2222</b>	<b>2255</b>
KOBIETY	1057	1051	1068
MĘŻCZYŻNI	1181	1171	1187
<b>WIEK PRODUKCYJNY w tym:</b>	<b>8283</b>	<b>8234</b>	<b>8165</b>
KOBIETY ( 15-59 kobiety)	3927	3881	3845
MĘŻCZYŻNI (15-64 mężczyźni)	4356	4353	4320
<b>WIEK POPRODUKCYJNY w tym:</b>	<b>2776</b>	<b>2847</b>	<b>2951</b>
KOBIETY (60 i więcej kobiety)	1888	1932	1977
MĘŻCZYŻNI (65 i więcej mężczyźni)	888	915	974
<b>LUDNOŚĆ na 1 km<sup>2</sup></b>	<b>387</b>	<b>387</b>	<b>389</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

Z przedstawionych danych wynika, że istnieje tendencja wzrostowa liczby ludności w Gminie Wilkowice. Można przypuszczać, że w kolejnych latach będzie systematycznie wzrastać liczba ludności. Utrzymuje się również tendencja do przewagi liczby kobiet. Można również zauważyć tendencje spadkową liczby urodzeń. Przy czym należy zauważyć, że w tym przedziale wiekowym w poszczególnych latach więcej jest chłopców niż dziewczynek.

Gmina Wilkowice jest gminą, która ma przed sobą duże wyzwania gospodarcze. Analizując cele strategiczne zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice można zauważyć, że działania zmierzają w kierunku rozwoju turystyki i sportu. Do celów operacyjnych w tym zakresie należy modernizacja infrastruktury turystycznej i sportowej jak również budowa nowej.



Innym zagadnieniem związanym z rozwojem Gminy jest kwestia doskonalenia infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, komunalnej, telekomunikacyjnej oraz powstawanie nowych mieszkań i budynków użyteczności publicznej.

Kolejną kwestią są działania na rzecz ochrony środowiska. Można do nich zaliczyć między innymi kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, modernizację systemów ogrzewania domów, ochronę strefy ujęcia wody mineralnej Bystrzanka, a także poprawę gospodarowania zasobami leśnymi i ogólną dbałość o czystość terenów leśnych.

Następne kluczowe działania zmierzają w kierunku rozwoju oświaty, edukacji i kultury. W tym zakresie ważną kwestią jest doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne i rozwój pracowni specjalistycznych oraz rozwinięcie edukacji pozaszkolnej tworząc programy edukacyjne nie tylko dla dzieci i młodzieży ale również dla dorosłych.

Niewątpliwie ważnym aspektem związanym z działalnością Gminy Wilkowice jest poprawa bezpieczeństwa publicznego. Najważniejszymi zadaniami w tym zakresie są działania zmierzające w kierunku usprawnienia ruchu pieszego, zmiany lokalnych układów komunikacyjnych. Ważną kwestią jest również systematyczna edukacja dzieci z zakresu zachowania się na drogach. Tutaj istotnym jest wzmożenie działalności prewencyjnej policji.

## **2. Diagnoza społeczna w zakresie wspierania rodziny.**

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilkowicach. Rodziny z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów ośrodka pomocy społecznej. Niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się najczęściej z takimi dysfunkcjami jak: uzależnienia, przemoc domowa, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych. Dysfunkcje te wyrażają się niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, brakiem umiejętności gospodarowania budżetem domowym, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym.

Istotną rolę, zgodną z polityką społeczną państwa, odgrywa praca socjalna realizowana na rzecz rodzin w połączeniu ze wsparciem finansowym, rzeczowym lub żywieniowym. Pracownicy socjalni, zatrudnieni w ośrodku pomocy społecznej mają pierwszy bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Po zdiagnozowaniu problemów w rodzinie zostaje jej przydzielony asystent rodziny.

Asystent rodziny podejmuje działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowicach zatrudnia jednego asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może prowadzić pracę jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Należy zaznaczyć, że wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i przy aktywnym jej udziale. Obowiązek współpracy z asystentem rodziny może na rodzinę nałożyć postanowieniem Sąd.

Obecnie wsparciem asystenta rodziny objętych jest 11 rodzin, w których łącznie jest 27 dzieci. W sześciu rodzinach asystent rodziny pracuje w oparciu o postanowienie Sądu. Rola asystenta rodziny polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Głównym celem pracy asystenta jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podejmowanie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy, nakierowana jest na pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, problemów socjalnych rodziny (mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych itp.), wspiera także w podejmowaniu aktywności społecznej i zawodowej.

Zgodnie z założeniami ustawy praca asystenta rodziny jest również realizowana w przypadku umieszczenia dziecka w tzw. Pieczy zastępczej. Wówczas asystent rodziny uczestniczy w działaniach podejmowanych na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Aktualnie w pieczy zastępczej przebywa 24 dzieci z terenu gminy Wilkowice.

Zadania ujęte w Programie mają na celu wspieranie rodziny przeżywającej trudności, w celu przywrócenia zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych. Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o rodzinach z terenu gminy Wilkowice objętych wsparciem m. in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

**Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną:**

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	153	96	163
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych (specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	8	8	13
Pomoc w postaci pracy socjalnej ogółem	x	310	507
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	216	349

Źródło: dane GOPS w Wilkowicach

**Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej:**

Powody udzielania pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	65	112
bezdomność	4	4
potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	4 0	12 0
bezrobocie	37	81
niepełnosprawność	63	102
długotrwała lub ciężka choroba	53	79
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	40	74
w tym rodziny niepełne	7	17
rodziny wielodzietne	3	14
przemoc w rodzinie	5	17
alkoholizm	7	11
narkomania	0	0
trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	2	3
zdarzenie losowe	0	0

Źródło: dane GOPS w Wilkowicach

Powyższe dane wskazują, że problem ubóstwa jest czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy, kolejnym powodem jest niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

**3. Analiza SWOT.**

Opracowanie niniejszej analizy SWOT służy zidentyfikowaniu potrzeb rodziny, poznaniu jej zasobów, a także możliwości jakie w tym kierunku stwarza otoczenie zewnętrzne – gmina Wilkowice.

Stanowi ono narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić wiedzę na temat planowanego przedsięwzięcia, jego mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwała ona na wyznaczenie priorytetów i dostarcza drogowskazu do kierunków działania. Reasumując analiza SWOT pomoże skupić się na aktywnościach w obszarach, w których są mocne i słabe strony, i w których leżą największe szanse i zagrożenia.

W związku z tym, iż niniejszy Program dotyczy problematyki rodzinnej, pokazuje możliwości jej pomocy i wsparcia, w analizie tej zdefiniowano w głównej mierze czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodziny.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> <li>• baza instytucji wspierających rodzinę (GOPS, PCPR, Policja, Sąd, służba zdrowia, oświata, świetlice szkolne, kościoł katolicki oraz związki wyznaniowe), zajęcia pozalekcyjne</li> <li>• doświadczenie, wiedza, umiejętności, kwalifikacje kadry pomocy społecznej działającej na rzecz rodziny,</li> <li>• funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy,</li> <li>• działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ,</li> <li>• funkcjonowanie na terenie powiatu Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej,</li> <li>• dostęp do poradnictwa specjalistycznego: bezpłatnej pomocy prawnej, pomocy psychologicznej dla dorosłych i dzieci,</li> <li>• działalność Punktu Konsultacyjnego GKRPA,</li> <li>• rozwinięta baza rekreacyjno – sportowa służąca rodzinie ( GOSIR, boiska Orliki, place zabaw, siłownie zewnętrzne, miejsca do biwakowania),</li> <li>• funkcjonowanie na terenie gminy placówek kultury: Muzeum Juliana Fałata „ Fałatówka”, GOK „Promyk”, Gminna Biblioteka Publiczna,</li> <li>• działalność kół gospodyń wiejskich, kultywowanie zwyczajów i obyczajów regionalnych, dbałość o dziedzictwo kulturowe, upamiętnianie wydarzeń historycznych, imprezy dla dzieci</li> <li>• znajomość środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, przedstawicieli Policji i placówek oświatowych;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak placówek wsparcia dziennego,</li> <li>• brak właściwego zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży,</li> <li>• niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,</li> <li>• stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych,</li> <li>• Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucenie autorytetów;</li> <li>• Wyuczona bezradność, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej,</li> <li>• Brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów,</li> </ul>
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> <li>• zatrudnienie asystenta rodziny do pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,</li> <li>• przyjmowanie rozwiązań legislacyjnych korzystnych dla rodziny,</li> <li>• funkcjonowanie programów rządowych wspierających rodziny: KDR, Za życiem, świadczenia wychowawcze (500+) etc.</li> <li>• dążenie do integracji instytucji i organizacji na poziomie lokalnym,</li> <li>• rozwój współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego,</li> <li>• dążenie do wzmocnienia roli opiekuńczo-wychowawczej rodziny,</li> <li>• możliwość podnoszenia kwalifikacji pracowników służb społecznych,</li> <li>• możliwość wykorzystywania nowych narzędzi w pracy z klientem pomocy społecznej,</li> <li>• możliwość pozyskania środków finansowych z Unii Europejskiej i z innych,</li> <li>• rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• bezrobocie, w tym długotrwale, powodujące wzrost dysfunkcji w niektórych rodzinach,</li> <li>• niewystarczająca współpraca państwa, samorządu i społeczności lokalnych w przewyciężaniu kryzysu rodziny,</li> <li>• zanik więzi i wartości rodzinnych,</li> <li>• Rozpad związków poprzez rozwody, separacje, wyjazdy za granicę,</li> <li>• izolacja i marginalizacja osób wykluczonych społecznie,</li> <li>• wzrost zagrożenia chorobami społecznymi a zwłaszcza gruźlicą, chorobami nowotworowymi i uzależnieniami,</li> <li>• rosnąca liczba zadań do realizacji przez samorządy przy braku lub niewielkim poziomie dofinansowania zadań,</li> </ul>

#### IV. Realizacja programu.

##### 1. Adresaci programu.

Program skierowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Wilkowice, a w szczególności:

- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej;
- rodzin, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej;
- rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie;
- rodzin dysfunkcyjnych;
- dzieci przebywających w pieczy zastępczej;

##### 2. Cel główny i cele szczegółowe programu.

###### Cel główny:

Wspieranie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

###### Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny.
3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

###### Harmonogram realizacji zadań programu :

Zadanie i działania	Wskaźniki realizacji zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródło finansowania
1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego				
a) Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	Liczba rodzin: - objęta pomocą społeczną, - korzystających z zasiłków rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, - objęta świadczenie wychowawczym	GOPS w Wilkowicach	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
b) Świadczenia pomocy w postaci posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023	Liczba rodzin i dzieci oraz osób dorosłych korzystających z posiłków	GOPS w Wilkowicach	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
c) Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	Liczba rodzin i dzieci objętych monitorowaniem	GOPS w Wilkowicach Placówki opieki zdrowotnej, szkoły	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
d) Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba założonych Niebieskich Kart, liczba osób, które ukończyły terapię.	GOPS w Wilkowicach GZI w Wilkowicach GKRPA w Wilkowicach	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne

e) Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych GOPS w Wilkowicach	Liczba rodzin objętych wsparciem	GOPS w Wilkowicach	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny				
a) Finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	Liczba asystentów, liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	GOPS w Wilkowicach	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
b) Zabezpieczenie w budżecie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, koszt współfinansowania	GOPS w Wilkowicach	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
c) Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	Liczba i formy przekazów o miejscach udzielania pomocy	GOPS w Wilkowicach Urząd Gminy w Wilkowicach GKRPA	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
d) Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom poprzez prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych zajęciach	Szkoły, GOPS w Wilkowicach, GKRPA	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
e) Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	Liczba i rodzaj działań, liczba osób objętych wsparciem, liczba osób objętych wsparciem	GOPS w Wilkowicach, Urząd Gminy w Wilkowicach	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców				
a) Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodzin przeżywających trudności	Liczba rodzin przeżywających trudności	GOPS w Wilkowicach, placówki oświatowe	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
b) Kierowanie osób uzależnionych na leczenie	Liczba osób, które podjęły terapię, liczba osób, które ukończyły terapię	GKRPA w Wilkowicach, GOPS w Wilkowicach	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
c) Przydzielanie rodzinom asystenta rodziny	Liczba rodzin współpracujących z asystentem	GOPS w Wilkowicach, Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne
d) Działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin, w których występuje problem przemocy	Liczba założonych Niebieskich Kart	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Wilkowicach	2021-2023	Środki własne, środki zewnętrzne

### 3. Realizatorzy programu.

Program będzie realizowany poprzez współpracę niżej wymienionych instytucji:

- Urząd Gminy w Wilkowicach.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowicach.
- Placówki Oświatowe z terenu Gminy Wilkowice.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilkowicach.
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Wilkowicach.
- Komisariat Policji w Szczyrku.
- Posterunek Policji w Wilkowicach.
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.
- Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej.

#### 4. Finansowanie programu.

Zadanie trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą realizowane i wdrażane etapowo i zgodnie z możliwościami finansowymi Gminy. Program finansowany będzie ze środków:

- budżetu Gminy Wilkowice,
- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- funduszy pozyskanych w ramach resortowych programów osłonowych,
- środków pozabudżetowych - projekty

#### 5. Przewidywane efekty realizacji programu.

Przewiduje się, że program przyniesie następujące efekty:

- podniesienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzin,
- ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, uzależnieniami,
- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
- reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny,
- współpraca rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych,

#### 6. Monitoring programu.

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu służyć będzie ocenie podejmowanych działań w oparciu o analizę złożonych wskaźników, określając stopień realizacji celów programu. Monitoring będzie prowadzony w sposób ciągły.

PRZEWODNICZĄCY RADY  
*Marcin Kwiatek*  
mgr Marcin Kwiatek

**UZASADNIENIE**

Na podstawie art. 176 ust.1 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Uchwałą nr XVII/126/2012 Rady Gminy Wilkowice z dnia 29 lutego 2012 r. został uchwalony Gminny Program Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie Wilkowice na lata 2012-2020.

Program zakłada realizację zadań wynikających z obowiązujących aktów prawnych, wzmocnienie wypracowanego systemu, monitoring i ewaluację w celu poprawy efektywności pomocy niesionej rodzinom znajdującym się trudnej sytuacji. Program zakłada współpracę wielu służb, instytucji działających interdyscyplinarnie w celu osiągnięcia zamierzonych efektów.

W związku z powyższym, proponuje się przyjęcie przedmiotowej uchwały.

Na realizację zadań z obszarów określonych celami szczegółowymi Programu środki finansowe uzależnione będą od wielkości środków finansowych przewidzianych corocznie w budżecie gminy.

PRZEWODNICZĄCY RADY

*Marcin Kwiatkiewicz*  
mgr Marcin Kwiatkiewicz